

року. Було визначено дві ставки податку на доходи фізичних 15% та 17%. З 1 січня 2016 року діє єдина пропорційна ставка з доходів отриманих у вигляді заробітної плати – 18%. Перехід до пропорційної системи оподаткування не свідчить про намагання уряду вирішити проблеми безробіття за рахунок податку на доходи фізичних осіб. Згідно законів ринку під категорію ймовірних безробітних потрапляють люди з низьким рівнем доходу, які не мають достатніх заощаджень для інвестицій та нового заробітку. Тому у цьому аспекті, для вирішення проблеми безробіття необхідним є запровадження зниженої ставки податку для категорій осіб з низьким рівнем доходу. Цьому може сприяти реальна, а не номінальна прогресія ставок податку на доходи фізичних осіб. Звичайно для вирішення соціальних проблем та проблем безробіття перегляду потребує і розмір встановленої мінімальної заробітної плати та прожиткового мінімуму.

При вдосконаленні системи оподаткування доходів фізичних осіб Україні слід застосовувати досвід більшості країн світу, де діють як високі, так і низькі ставки оподаткування. А наявність великої кількості пільг, знижок, гнучкість їх застосування, наявність можливості вибору різних варіантів оподаткування дає змогу знизити податковий тягар на громадян.

Література:

1. Литвиненко Я. В. Удосконалення системи оподаткування доходів фізичних осіб в Україні / Я. В. Литвиненко // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Сер. : Економіка. - 2012. - Вип. 19. - С. 49-51.

2. Лобода Н.О. Податковий кодекс України і оподаткування доходів фізичних осіб: контекстуальний аналіз [Електронний ресурс] / Н. О. Лобода. // Економічні науки. Сер. : Облік і фінанси. - 2013. - Вип. 10(1). - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10\(1\)_43](http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecnof_2013_10(1)_43)

Іван Павлишин

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: кан. екон. наук, ст. викладач Дмитрів В.І.

АДАПТАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СТАНОВЛЕННЯ

Враховуючи загальносвітову тенденцію гармонізації податкових систем різних країн та потенційну можливість інтеграції України у світову економічну спільноту, питання реформування податкового законодавства згідно принципів, прийнятих країнами з ринковою економікою, повинні опрацьовуватися вже сьогодні. Україна перебуває на етапі формування ринкових відносин та створення конкурентоспроможної моделі податкової системи. Саме тому розкриття набутого позитивного практичного досвіду зарубіжних країн і теоретичних знань зарубіжних економістів у сфері оподаткування буде сприяти покращенню макро- і мікроекономічної ситуації в нашій країні. Все це дає підстави вважати, що питання можливості адаптації зарубіжного досвіду у процесі реформування системи оподаткування України є надзвичайно актуальним.

Питанню реформування податкової системи України та залученню позитивного світового досвіду в цій сфері присвячено багато робіт вітчизняних фахівців-економістів. Зокрема необхідно відмітити праці В. Андрущенка, Г. Василевської, В. Валігури, В. Гейця, Т. Демків, А. Крисоватого, І. Луніної, А. Соколовської, Л. Тимченко, В. Федосова, А. Чуприної.

Саме тому податкова система України завжди була і залишається в центрі уваги законодавців, які неодноразово переглядали та вдосконалювали її. Проте вітчизняна податкова система залишається однією з найменш сприятливих як для ведення та розвитку бізнесу, так і для повсякденного життя населення. Зокрема, характеризуючи чинну

податкову систему України, вітчизняні та зарубіжні науковці і практики виділяють наступні її недоліки:

- високий податковий тиск на підприємницькі структури;
- нерівномірність і несправедливість розподілу податкового навантаження;
- перетворення податкової системи на чинник пригнічення економічного зростання та інвестиційної активності, стимулювання ухилення від сплати податків і відтік капіталів за кордон;
- неузгодженість та протиріччя окремих норм податкових законів, їх нестабільність;
- безсистемне та необґрунтоване надання пільг;
- неврегульованість правових гарантій для учасників податкових відносин, відсутність прозорих та ефективних механізмів захисту прав платників податків;
- проблема подвійного оподаткування [1, с. 213].

В результаті надмірного податкового тиску багато суб'єктів підприємницької діяльності йдуть в тінь. За деякими оцінками економістів тіньовий сектор економіки України складає 50% ВВП і більше.

Усе вищезазначене обумовлює необхідність реформування системи оподаткування в Україні. Зокрема, першочерговим завданням є зниження як прямого так і непрямого податкового тягаря. Світовий досвід свідчить, що співвідношення прямих і непрямих податків залежить від життєвого рівня переважної частини населення, досконалості механізму стягнення податків, рівня податкової культури та ін. Так, у багатьох європейських країнах переважають прямі податки. В Україні ситуація інша - чинна вітчизняна система оподаткування переобтяжена непрямими податками, які складають переважну більшість усіх податкових платежів.

Розглянемо досвід застосування податку на додану вартість у країнах із розвинутою ринковою економікою. В податкових системах вищевказаних країн помітні певні спільні характеристики щодо стягнення ПДВ. Зокрема, у більшості з них застосовується не одна, а кілька податкових ставок. Крім стандартної, використовуються знижені ставки для товарів і послуг, що мають соціальне й культурно-споживче призначення (продукти харчування, громадський транспорт, газети, журнали), а в деяких країнах – підвищені ставки на предмети розкоші або на так звані некорисні товари (алкоголь, тютюн).

Таблиця 1

Ставки податку на додану вартість в країнах ЄС і в Україні

Країна	Стандартна ставка	Знижена ставка
Великобританія	20%	5% або 0%
Італія	21%	10%, 6% або 4%
Німеччина	19%	7%
Канада	13%	Від 5% до 13%
Франція	19,6%	7%, 5,5% або 2,1%
Україна	20%	0%, 7%

Джерело: [2]

Вважаємо, що з урахуванням досвіду європейських країн актуальним були би пропозиції щодо диференціації ставок ПДВ в Україні. Це означає введення пільгової ставки ПДВ, наприклад 10 - 12 % для товарів широкого вжитку (продукти харчування, альтернативне паливо, тощо), що стимулювало б зростання сукупного попиту та введення підвищеної ставки ПДВ - 24 % для ряду товарів, які сьогодні доступні невеликому прошарку населення чи є соціально шкідливими.

Отже, зниження та диференціація ставок ПДВ дозволить не тільки уникнути різкого скорочення бюджетних доходів, а й підвищити регулятивний потенціал податкової системи та полегшити становище суб'єктів оподаткування.

Таким чином, сучасними проблемами здійснення податкової політики в Україні залишаються складність та суперечливість податкового законодавства, внесення численних

змін до податкових законів, надмірне податкове навантаження на платників податків, зниження ділової активності суб'єктів господарювання, численні конфлікти між контролюючими органами у сфері оподаткування та платниками податків, значні масштаби тінізації економіки тощо. Намір України інтегруватися в європейський економічний та політичний простір зумовлює необхідність не тільки адаптації вітчизняного законодавства до вимог ЄС, але й його гармонізації та уніфікації. Зважаючи на позитивний досвід країн-членів ЄС, основними напрямками трансформації податкової політики України є: впровадження норм ЄС у сфері оподаткування в національну правову систему та податкову практику; удосконалення принципів податкової політики, а також модифікація структури національної структури за видами податків відповідно до європейських стандартів; забезпечення системного й ефективного функціонування режиму внутрішнього оподаткування та процесу адміністрування податків.

Література:

1. Ряба О., Гончарук Н. Реформування податкової системи України в контексті міжнародної інтеграції// Вісник Хмельницького національного університету. -2012.- № 2.- С.212-215.

2. Податок на додану вартість. - Електронний ресурс. - Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/Податок_на_додану_вартість

Віта Паращук

Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник: кан. екон. наук, доцент Василевська Г.В.

ДИВНІ ПОДАТКИ СВІТУ

Податки є важливим інструментом функціонування будь-якої держави та мають багату вікову історію. У багатьох країнах в процесі розвитку їх податкової системи та податкової культури, впроваджувались нові види податкових платежів, які часто були абсурдними та викликали незадоволення у суспільстві. Багато з них упроваджувалися для того, щоб підвищити додаткові надходження, в той час як метою інших було сприяння соціальним змінам. Навіть у наш час існує чимало дивних та незвичайних податків.

Дослідженням питання виникнення, функціонування та наслідків дивних податків займалися такі вчені: В.Г. Баранова, О.Ю. Дубовик, О.П. Хомутенко. Проте це питання є недостатньо дослідженим та систематизованим.

Проаналізувавши джерела, можна виділити наступні незвичайні податки, які запроваджувались тими чи іншими державами у різні часові періоди. У Стародавньому Єгипті фараони мали монополію на продаж рослинної олії. Таким чином, збирачі, що володіли необмеженою владою, регулярно інспектували приватні кухні, перевіряючи дотримання закону про заборону на вторинне використання олії.

Римський імператор Веспасіан був ініціатором оподаткування громадських туалетів, звідки походить крилатий вислів: „Гроші не пахнуть” [2].

У період Середньовіччя застосовувалось багато найрізноманітніших податків, з метою поповнення казни, яка часто була власністю правителя. Крім прямих постійних податей, населення тієї чи іншої країни періодично обкладалося внесками на коронацію або весілля короля, на утримання війська тощо. Такі податки були розкладними і не враховували фінансовий стан платників [1].

Тривалий час у провідних королівствах Європи діяв податок на чистоту, в Англії та Франції також був запроваджений податок на мило. Наприклад, англійська королева Єлизавета I милась один раз на три місяці, а іспанка Ізабелла Кастінська – два рази за життя.

В 1535 році Король Англії Генріх VIII ввів податок на бороду. Це був прогресивний податок і стягувався в залежності від соціального стану власника. Дочка Генріха Елізабет I